

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Nc/7/2023
Identifikačné číslo spisu: 1211225508
Dátum vydania rozhodnutia: 18.12.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Vladik
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:1211225508.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne STANDARD INVEST s. r. o., Most pri Bratislave, Majoránová 1238/8, IČO: 35 861 436, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Ettor & Niess s.r.o., Bratislava - mestská časť Staré Mesto, Živnostenská 2, IČO: 55 471 081, proti žalovaným 1) D.. Ľ. A., narodenej X. P. XXXX, B., Q. XX, 2) D.. X. A., narodenej XX. F. XXXX, B., X. XX a 3) X. K. A., narodeného X. P. XXXX, B., Q. XX, všetci žalovaní zastúpení: Advokátska kancelária Chabadová, s. r. o., Bratislava, Pri starej prachárni 13, IČO: 36 866 733, o zaplatenie 111.950,54 eura, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 13C/21/2012, o vylúčení sudkyne Krajského súdu v Bratislave JUDr. Janky Richterovej a z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 5Co/39/2023, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Bratislave JUDr. Janka Richterová n i e j e vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 5Co/39/2023.

Odôvodnenie

1. V konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) pod sp. zn. 5Co/39/2023 vzniesol žalobca námietku zaujatosti voči predsedníčke senátu Krajského súdu v Bratislave JUDr. Janke Ruchterovej podaním z 31.októbra 2023, ktoré bolo doručené Krajskému súdu v Bratislave toho istého dňa. Námietku zaujatosti vzniesol pre pomer JUDr. Janky Richterovej k veci, keďže podľa neho si táto vytvorila názor na skutkový základ prejednávanej veci ešte pred tým, ako meritórne rozhodla o odvolaní žalovaných proti napadnutému rozsudku súdu prvej inštancie, a to bez toho, aby vo veci vykonala dokazovanie, ktorého závery budú odlišné od záverov, ktoré zistil dokazovaním súd prvej inštancie. Žalobca netvrdí, že predsedníčka senátu je skutočne (subjektívne) zaujatá, avšak podľa neho sa môže javiť (objektívne) zaujatá v očiach každého, kto by sa nachádzal v procesnom postavení žalobcu.

2. Zákonným sudcom je sudca (samosudca alebo člen senátu) miestne, vecne a funkčne príslušného súdu, ktorý má konať podľa rozvrhu práce prijatého v súlade so zákonom (pozri napr. I. ÚS 8/94, II. ÚS 15/96, II. ÚS 43/97, II. ÚS 47/99, III. ÚS 31/01).

3. Predsedníčka senátu 5Co JUDr. Janka Richterová, ktorému bola podľa rozvrhu práce vec pridelená

na rozhodnutie, sa k obsahu vznesenej námietky vyjadrila a uviedla, že vo veci sa necíti byť zaujatá, keďže nemá žiaden pomer k sporu, k stranám sporu a ani k ich zástupcom. Uviedla, že žiadne skutkové závery bez vykonávania dokazovania nepríjímala, naopak stranám oznámila predbežný názor odvolacieho súdu, že v prípade zotrvania na žalobe, v spore bude potrebné vykonávať ďalšie dokazovanie na súde prvej inštancie. Predstavu o skutkovom základe inak, než na základe dokazovania si neutvorila a nevyhotovila si ani pracovný návrh meritórneho rozhodnutia pred tým, než je dokazovanie skončené.

4. Najvyšší súd posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudkyne Krajského súdu v Bratislave z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu.

5. V zmysle § 49 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

6. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a) k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b) k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c) k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcim znaky vzťahu uvedeného pod b), alebo d) k osobám zúčastneným na konaní [viď obdobne b) a c)]. Relevantný je iba taký vzťah, ktorý by (vzhľadom na jeho charakteristické znaky) pri všetkej mozgnej snahe sudcu o správnosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

7. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 CSP) alebo na návrh strany (§ 52 CSP).

8. Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

9. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

10. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezaujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami CSP, ale tiež judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku).

12. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu

prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra EŠLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezaujatosti (viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku).

13. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí.

14. Aj Ústava Slovenskej republiky deklaruje dva podstatné atribúty súdnictva v Slovenskej republike - nezávislosť a nestrannosť.

15. Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojitým významom; označuje jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému), konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, jeho vedenia a kolektívu.

16. Nestrannosť sudcu je potrebné posudzovať vždy v závislosti od konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria rozhodnúť, či existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Len nestranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

17. Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 385/2000 Z. z.“) vyplýva (o. i.) povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K stranám je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní vždy vecný a profesionálny prístup.

18. V danom prípade je námietka zaujatosti smerovaná proti predsedníčke senátu Krajského súdu v Bratislave JUDr. Janke Richterovej. Žalobca odôvodňuje zaujatosť sudkyne pomerom k prejednávanej veci, keďže JUDr. Janka Richterová si podľa neho utvorila názor na skutkový základ pred tým, než bolo vo veci vykonané dokazovanie. Na základe uvedených skutočností žalobca konštatuje, že JUDr. Janka Richterová sa môže javiť ako objektívne zaujatá v prejednávanej veci.

19. V danom prípade z obsahu vznesenej námietky (v spise na č. I. 933) a ani z vyjadrenia predsedníčky senátu odvolacieho senátu 5Co JUDr. Janky Richterovej nemožno dospieť k záveru, že existuje obava spochybňujúca jej nestrannosť pre pomer k veci z dôvodu, že žalobca nesúhlasí s postupom predsedníčky senátu v odvolacom konaní. Treba uviesť, že predsedníčka senátu sa správne pokúsila o zmierlivé skončenie veci, ale bezvýsledne. Žalobca síce uvádza, že JUDr. Janka Richterová si utvorila názor na skutkový základ prejednávanej veci ešte pred tým, než meritórne rozhodla vo veci, a to bez

vykonania dokazovania, avšak zo súdneho spisu nevyplýva, že by namietané skutočnosti na strane predsedníčky senátu odvolacieho súdu existovali, navyše keď žalobca svoje tvrdenia nepodložil relevantnými dôkazmi. Zo súdneho spisu súčasne nevyplýva, že by predsedníčka senátu odvolacieho súdu JUDr. Janka Richterová vyhotovila pracovný návrh meritórneho rozhodnutia v písomnej forme ešte pred tým, než bolo vo veci ukončené dokazovanie. Na to, aby najvyšší súd mohol konštatovať nedostatok nestrannosti zákonného sudcu, musí existovať obava z jej nedostatku, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Najvyšší súd však takéto skutočnosti v posudzovanom prípade nezhliadol.

20. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd rozhodol, že sudkyňa Krajského súdu v Bratislave JUDr. Janka Richterová nie je v danom prípade vylúčená z prejednávania a rozhodovania danej veci.

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.